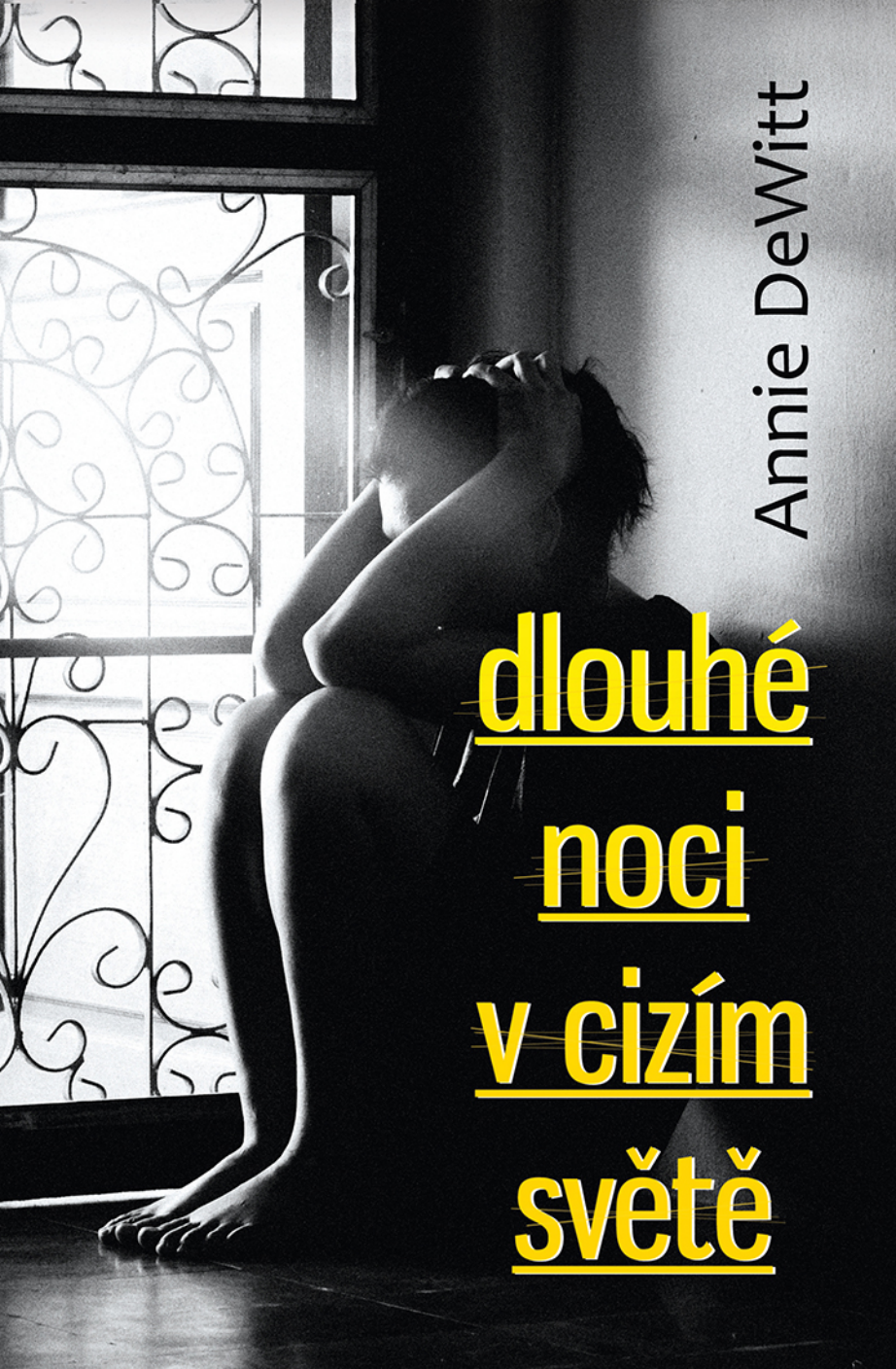

Annie DeWitt

dlouhé noci v cizím světě

Annie DeWitt

DLOUHÉ NOCI V CIZÍM SVĚTĚ

KNIHY OMEGA

Copyright © Annie DeWitt 2016

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.

Překlad © Blanka Chocová, 2017
Obálka © Jiří Miňovský – ARBE, 2017
© DOBROVSKÝ s.r.o., 2017

ISBN 978-80-7585-449-0 (pdf)

Annie DeWitt

DLOUHÉ NOCI V CIZÍM SVĚTĚ

Přeložila: Blanka Chocová

Přemýšlím, kdy se to stane,
kdy mladá matka uslyší
ten jekot papiňáku
dole na ulici. Vyjde na dvůr
se svojí dcerou v náručí
a tam na konci ulice
ve vzduchu nad alejí stromů
uvidí stoupat výš a nade vše,
nad ten horizont, horní rám
té zlaté koule velké
jako celá planeta klenoucí se nad nás.
Bude tam stát na dvorku v rukách svoji holčičku,
bude se na to jen dívat, jak stoupá, rozkvétá a roste,
a dítě tomu vstříc rozevře svoji náruč,
a bude to celé tak nesmírně krásné.

– „Až“, Sharon Oldsová

Pro Diane Williamsovou a Alana Zieglera,
děkuji za to, že jste mi pomohli otevřít dveře
od tohoto domu a ukázali mi,
jak se vchází dovnitř.

S láskou a za ten risk pro Gian.

Pro moji sestru, která byla toho všeho
se mnou svědkem.

1.

Přijíždělo auto. Snášelo se k nám jako starý, šedý holub, který právě slétával z drátů vysokého napětí, jako by se snášel z vysoké hory. Fender, nejmladší z bratrů Steelheadových, které všichni okolo tak proklínali, se roztahoval na kapotě rozjetého džípu. Divila jsem se, že ho tam starší kluci nechali sedět. Vždyť se nemohl udržet. Možná měl ale přivázané kotníky a možná spoléhal na to, že se udrží. Ačkoliv to ale vypadalo na to, že ho tam bratři přivázali, pořádně to rozjeli a z kopce zařadili neutrál. Jen tak pro radost. Džíp už jel dost rychle, když zatočil do zatáčky na naši malou cestičku. Jeho tělo najednou vyrovnávalo všechny nerovnosti štěrkové cesty a nasávalo teplý horký vzduch. Moje máma stála vedle mě. Stály jsme před domem a zíraly na Fenderovu hlavu, jak se na nás řítila. Barevná košile mu vlála ve větru, až se ty barvy vlnily kolem jeho obličeje jako mořské vlny.

Liden, nejstarší z bratrů Steelheadových, seděl za volantem. Jednu ruku měl položenou na klaksonu, druhou objímal ramena mladé dívky v neonovém topu. Ostatní seděli vzadu a pili pivo. Ten dlouhovlasý z nich za sebe odhazoval plechovky Miller High Life a ty zlaté plechovky zářily ve slunečním svitu až do chvíle, než hliník pod tlakem explodoval.

Takové bylo léto 1990. Padla Berlínská zeď. Byl vypuštěn Hubbleův vesmírný teleskop. Mandelu propustili z vězení. Můj otec tenkrát přinesl domů novinku od Microsoftu, říkalo se tomu Windows. Michail Gorbačov, ten, kterému má sestra Birdie říkala „Velký rudý flek“, vyhrál volby. Ve školách jsme sbírali každou penny, abychom mohli přispívat na záchranu velryb z Exxon Valdez. Ryan White

zemřel na AIDS – „Co je AIDS?“ ptala se Birdie – „To je nemoc krve, kterou člověk může chytit od letušek a stevardů,“ odpověděla jí tenkrát má máma při snídani, při které jsme mimo jiné s Birdie živě rozebíraly obrázek pohřešované dívky z lepenkové krabice od mléka. U McDonalda měli tenkrát ve výloze nápis: *Moskva! Šen-čen!* Táta nám předčítal z časopisu *Whole Earth Catalogue*. Máma vyvěsila nad televizi fotografii planety Země z vesmíru zvanou „Bledě modrá tečka“. O víkendech jsme se dívali na pirátskou kopii filmu Velké rozčarování, na VHS samozřejmě. Když máma zapnula hodně nahlas rádio a k tomu zpívala „I Heard It Through the Grapevine“, vždycky jsem přemýšlela, co ta vinná réva je a co v ní mohli v té písni slyšet.[1] Pamatuji si noc, kdy Billy Crystal oznámil, že *Tanec s vlky* porazil *Ducha* v kategorii Nejlepší film, a můj otec na to konstatoval, že celý svět je z toho naměkko. „Víš, to je tátova holka,“ říkala mamka a ukazovala mně a Birdie Demi Moorovou na obrazovce. „Miluji, když je Ti zima a venku je 71 stupňů °F,[2]“ říkal teatrálně můj táta a objímal mámu stejně, jako to bylo ve filmu *Když Harry potkal Sally*. „Přišel jsem dnes večer protože, když jednou zjistíš, že chceš zbytek života strávit s někým, tak chceš, aby ten zbytek života začal co nejdříve.“

„Podívej se kolem sebe,“ řekla máma mně a Birdie a ukázala na dům za námi. „Už to začalo.“

Po večerech jsme s Birdie jedly večeře z polotovarů od firmy Hungry Man a sledovaly reprízy seriálu *I Love Lucy* a *Dick Van Dyke*. Budoucnost jsem si představovala podle toho, co jsem poznala ze sledování Jane Jetsonové a Hulka Hogana. Myslela jsem, že za dvacet let budeme všichni nosit natupírované drdoly[3] a řídit vznášedla, zatímco R2-D2 nám bude v kuchyni vařit ovesnou kaši. Začala operace Pouštní bouře a ženy, které zůstaly doma, řídily své Hondy Accord po předměstských sídlištích. Farmáři rozprodávali

pozemky, na kterých mívaly v dřívějších letech svá pohřebiště indiánské kmeny, a poslouchali přitom Billyho Joela a jeho „We Didn't Start the Fire" a Janet Jackson a její „Rhythm Nation". Každý večer muž čtoucí zpravodajství začal slovy: „Je právě deset hodin, víte, kde jsou vaše děti?" Můj otec se při těch slovech vždy smál a řekl: „Ne. A vy?"

Pro mě ale ten okamžik, obraz Fendera Steelheada, který byl roztažený na džípu jako létající drak, byla velkým okamžikem. Asi bych řekla i zlomovým bodem. Nikdy jsem nechtěla nikoho a nic zachránit nebo tak něco. Najednou jsem v tu chvíli měla pocit, o kterém mi snad kdysi vyprávěl strýček, byl to okamžik, ve kterém vám osud vstoupí do cesty. V takové chvíli se cítíte, jako byste existovali mimo své tělo. Najednou vidíte sami sebe překračovat tenounkou bílou linku, která představuje širokou propast, jež vám nic nedaruje. Ve skutečnosti ale taková propast může být i tak malá, že byste si ji klidně spletli s malou puklinou, kterou vítr vymlel v písku.

Jednou jsem na našem dvorku pohřbívala svého křečka. Zlomil si nohy, když běhal ve svém kolotoči. Když jsem ho našla, byl už napůl mrtvý, a tak ho strýček vzal na verandu ve žluté krabici od bot, aby zde pomalu umřel. Čas od času vyšel ven a zatřásl krabicí. Trvalo celé odpoledne, než křečkovo tělo přestalo na otřesy krabice reagovat. Pohřbili jsme ho i s krabicí za verandou. Mučilo mě pomyšlení, že jsem nevěděla, jak dlouho trvá, než zvíře přestane dýchat. Ještě když jsme zasypávali krabici hlínou, jsem si nebyla jistá, jestli nelapá po dechu.

„Nemůžeš mu jen tak zlomit vaz," řekl strýček.

Tehdy tam nebyl nikdo, ani živá, ani mrtvá duše, kterou by zajímalo, jestli Fender Steelhead stojí nohama na zemi, nebo už letí. Je možné, že už letěl. Pro Fendera bylo hlavní zapadnout. Potřeboval si najít cestu ke svým bratrům. Když se neuměl prát ani nemluvil sprostě, tak mohl aspoň létat.

Už od chvíle, kdy jsem spatřila, jak se na nás řítí, jsem věděla, že začíná jeden velký problém. Bude to celé ohromně komplikované a bude to hořké. Hradba Nové Anglie se postaví mezi nás, budeme stát nohama pevně na zemi, ale každý na jiné straně.

„Jsou to ale drzouni," řekla máma a džíp zatočil.

Zírala jsem na záda Fenderovy košile, když se od nás Wrangler ve vysoké rychlosti vzdaloval.

„Takhle se na lidi nedívej," smála se máma a dala mi malý záhlavec. Často to takhle říkávala, ačkoliv jsem přesně nevěděla, proč a jaký to má význam.

Později jsem zapomněla na kontext této fráze, ale pamatovala jsem si, jak zněla, jaký pocit jsem z ní měla, cítila jsem teplo domova, které z rad mé mámy sálalo.

„Jako jak?" zeptala jsem se.

„No, tak, jak ses dívala na něj. To se ve tvým věku nedělá. Není to slušný."

Seděli jsme u jídelního stolu a dívali se z okna v domě Otta Housera. Otto pozval mámu, Birdie a mě na oběd. Táta byl v práci a babi Olga spala. Otto nás pozval, prý aby si získal znovu mamky důvěru.

„Na nic nesahejte," říkala mamka mně a Birdie, když jsme šly k Ottovi. „Neříkám, že je to jejich chyba. Ale jsou staří. Ve všem, co mají, jsou bacily."

„Ale to se tak nešíří," odpověděla jsem na to.

„Co se nešíří?" zeptala se mamka.

„To, co má," řekla jsem.

„Co kdo má?" opakovala mamka.

„Ottova Helena," řekla jsem. „Otto říká, že už je nemocná dlouho a že všechny ty bacily už jsou tak oslabené, že už na nikoho neskáčou."

Birdie poskakovala po cestě. Ráda zkoušela různé cviky, co se naučila na gymnastice. Mamka vždycky říkala, že Birdie

by se chytla v televizi. I navzdory tátovým snahám se nezbavila své přezdívky. Táta si možná myslel, že právě kvůli té přezdívce bude Birdie přehlížet svůj vlastní šarm a krásu. Možná si pro svoji nejmladší představoval jméno s určitou historií. „Neuzemňuj ji," říkala mamka. „Vždyť se do všeho vrhá po hlavě. Je to prostě naše Birdie."

„Tohle je můj nový kotrmelec," řekla Birdie to ráno a už se koulela po cestě.

„Skvělé, drahoušku," řekla máma. „Ten je opravdu *velmi* povedený."

I přes to všechno máma trvala na tom, abychom umyly všechny stříbrné příbory, než si u Otty Housera doma prostřeme. Viděla tenkrát v televizi Ryana Whitea a měla pocit, že v Ottově domě byla rakovina na každém rohu a ona ji nechtěla chytit, ať už byla „obnošená", nebo ne. Otto mezitím šlehal majonézu a připravoval tuňáka. Máma vyndala z příborníku lžíce a přímo před očima toho staříka je znovu omyla. Bylo ticho, najednou ticho prořízlo jen cinknutí vidličky o stěnu mísy a pak zase ticho, jak Otto přestal se šleháním.

„Musel jsi bejt šťastnej chlap," řekla máma.

„Jak jsi na to přišla?" řekl Otto, pozoroval ji koutkem oka a otevíral další konzervu tuňáka.

„Tvoje manželka tu v kuchyni měla všechno pěkně uspořádaný, tak na akorát," odpověděla máma a pokývala hlavou směrem k obývacímu pokoji, kde Jeho Helena spala na gauči. „Všechno je při ruce. Vypadá to, jako by od toho Helena zrovna odešla."

Já a Otto Houser jsme stáli u pultu a společně se rozesmáli.

„Vy dva jste snad museli být nějaký čas spolu, když jsem u toho nebyla," řekla mamka. „Vy a má dcera máte úplně stejný smích."

Nato se Otto začal tak smát, až skoro vyl. V tu chvíli už přišel i Wilson. Byl to již zralý muž s šedivějícími vlasy a vzadu na hlavě začínal dokonce plešatět. Lidé říkali, že je zaostalý. Mamka říkala, že ho něco postihlo. Když mluvil, tvořily se mu okolo pusy bubliny od slin, takže když jste stáli k němu dost blízko, když mluvil, připadali jste si, jako když kolem vás mrholí. Bydlel v obytném voze, který byl zaparkovaný blízko verandy. Když Otto otevřel dveře, mohl klidně sedět na verandě a sledovat svého stárnoucího syna.

To léto si Wilson začal zakládat na čištění svých mezizubních prostorů. Kdykoliv jste s ním mluvili, často nejdříve zopakoval to, co jste mu zrovna řekli, jako by se zasekl na určitém slově a nemohl se posunout dál. V tom zmatení často koutkem úst upustil párátko a to mu spadlo na špinavou zem. Bez jakékoliv pauzy Wilson zdvihl párátko ze země a vrátil si ho do úst.

„Prosím o prominutí," řekl mámě Otto Houser, když přišel k nám. „Je to tady tak zatraceně smutný občas. To si neumíte představit."

„Umím si představit hodně věcí," odvětila máma.

Obrátila se znovu na Wilsona.

„Máš nakažlivej smích," řekla. Podívala se na něj, vzala jeho bradu do dlaní a prohlížela si jeho tvář z obou stran.

„Nakažlivej," zopakoval Wilson.

„Chci tím říct, že lidem něco předáváš," řekla máma. „Předáváš jim něco veselýho, šťastnýho." Poplácala Wilsona po tvářích a políbila ho na rty. Ten polibek byl spíše náhoda, způsob, jakým máma snažila upoutat pozornost na něco jiného než na Wilsonův smích.

Wilsonovo tělo najednou vystřelilo ze židle překvapením.

„Nakažlivej," zazpíval a zaobíral se tím slovem, dokud ho nedokázal vyslovit zcela dokonale. Pokračoval stále hlasitěji, až se jeho hlas podobal ryku. Bylo na něm něco výstředního.

Navzdory všem předtuchám Wilson dorostl do úctyhodné výšky šesti stop a půl. Hlavou se skoro dotýkal větráku na stropě. Dům byl starý a stropy byly nízké.

Wilson stále pokračoval, dokud se poslední člověk v místnosti nepřestal smát. Otto se díval, jako by mu vzali vítr z plachet. Vrásky v jeho tváři se prohloubily. Otto o sebe vždy pečoval, nikdy nedovolil, aby ho něco, co dělal, zklamalo. Chudoba jakéhokoliv druhu, emoční nebo jiná, pro něj představovala neutěšený stav. A ten teď pociťoval.

„Omlouvám se," řekla máma po chvíli. „Nechtěla jsem nic takovýho způsobit."

„Nic se nestalo," řekl Otto. „Můj syn často narazí na něco nového a nedokáže to přejít."

„No, dobrá," řekla na to máma. „Ale to je v dnešní době skoro požehnání, nemyslíš? Někdy bych udělala cokoliv, aby mě překvapilo něco novýho, něco, co by mě nadchlo a uchvátilo. Jeden by dokázal *žít* pro takový okamžik nadšení."

„To záleží na tom," řekl Otto. „Kolik novinek uneseš, když jsi muž v jeho věku."

„Myslím, že je okouzlen," řekla máma. „Chvíle s ním jsou osvěžující," a tím to uzavřela.

Minutu nikdo nemluvil. Nikdy jsem neviděla nikoho, kdo by dokázal srovnat Otta tak do latě. I Wilson vnímal napjatou atmosféru a seděl klidně na židli.

„Jen pokračuj, chlapče," řekl mu Otto. „Jak řekly dámy, tancuj, kde se ti zachce. Klidně tenhle barák zapal."

U Ottova stolu nebylo moc místa. Byli jsme tam docela namačkaní, a to Wilson přinesl ještě dvě židle. Otto si vzal Birdie na klín a Birdie jedla z jeho talíře. Ryba ji ale moc nezajímala. Tuňák byl sice šťavnatý, ale měli jsme si toho tolik co říct, že jsme si ho nikdo moc neužil.

Otto zíral ven z okna malého výklenku na okolní louky a pastviny. Po chvíli začal mluvit o snu, který se mu zdál

před několika dny. Byl o domorodcích, kteří si stavěli domy na kůlech, aby mohly stát na vodě. Lidé si přes den nosili všechno, co měli, na zádech pro případ, že by tam jejich domy už nebyly poté, co se vrátí z rybaření. Ty domy, říkalo se jim Kelongs, byly postaveny bez jediného hřebíku, kmeny byly svázány jen ratanem. Otto o něčem takovém četl již kdysi v jednom čísle *National Geographic,* které jeho manželka již před lety nechala ležet na stole v kůlně.

„Kelongs," řekl Otto Houser to odpoledne a hrál si s prsty před svými ústy. Foukal pod své dlaně, jako by popoháněl řeku. Až mi jeho dech rozcuchal ofinu.

Najednou jsem zaslechla rachot klíčů v zámku vchodových dveří. Světlo z předsíně lehce osvětlilo i obývací pokoj, kde spala Jeho Helena. Přemýšlela jsem, kdo asi přišel a jestli se připojí k naší společnosti. Otto Houser vypadal, jako by ho to světlo ani cinkot klíčů v tu dobu nepřekvapoval. Pozorovala jsem toho starého muže a má mysl bloudila jinde. Viděla jsem ten džíp bratrů Steelheadových, jak si to v plné rychlosti pálí dolů z kopce dříve toho léta, jako by měl narazit do plotu s brankou, u které jsme v tu chvíli s mámou stály a zíraly na něj.

Jak auto sjíždělo z vršku, máma se opřela o branku. Stála jsem tiše vedle ní, jako bych byla v rámu branky uzavřena. Myslela jsem, že spolu dokážeme náš dům udržet, ochránit.

„Jen doufám, že má ten krám dobrý brzdy," řekla máma a pozorovala Fendera, jak se vznáší na obloze jako racek. „A doufám, že je chtěj použít."

2.

Na trávě před naším domem stály dva stromy, kterým můj táta, co si pamatuju, říkal „stromy poznání“. Byly to dvě staré jabloně, které na jaře kvetly a na podzim plodily malá kyselá jablka. Nikdy jsem nedokázala pochopit, jak je možné, že se tento cyklus každoročně opakoval, neboť nikdo z naší rodiny ani nikdo před námi, nebyl zrovna pečlivým pěstitelem. Nikdy se nám nepodařilo včas ořezat oschlé větve, aby vznikl prostor pro nové výhony. Nikdy jsme jim nevěnovali tolik péče, kolik si zasloužily. A stejně se ty stromy každé jaro zazelenaly čerstvým pápěřím, velkými bílými květy, které, když jste seděli pod těmi stromy, voněly jako med a ocet.

Přikládala jsem důvod tohoto koloběhu tomu, co má máma jednou označila za přirozený průběh věcí. „Průběh čeho?“ zeptala jsem se. Máma tenkrát seděla ve svém modrém županu v obývacím pokoji, jednu ruku měla volně položenou přes gauč blízko zadnímu oknu, které se jí již dříve podařilo rozbít tak, že skrz díru mohla nyní odklepávat popel.

„Průběh věcí,“ řekla. Oklepala cigaretu o parapet a dívala se do prázdna přes stůl ven z okna. Její pohled upoutali tři jezdci na obzoru. Uháněli na koních po hřebeni Fay Mountain a pak už jen mizeli a mizeli, mizeli v dáli za dráty vysokého napětí, které se táhly až někam daleko dozadu za obzor.

Máma típla cigaretu a špačka hodila ven z okna. Zvedla se a chtěla zapnout větrák, aby vyhnala z místnosti cigaretový kouř ven na verandu a vrátila zpět čerstvý vzduch. Jak ale seděla na gauči, nahnula se jen lehce dopředu a založila si ruce. Tím její snaha o vyvětrání místnosti skončila. Tohle byla totiž její klasická pozice, kterou uvozovala veškeré své proslovy. Byly to chvíle, ve kterých mi většinou říkala to,

co jsem neměla slyšet, a taky chvíle, ve kterých jsem ji poslouchala. Věcí, kterou mi tenkrát sdělila, bylo, že k teorii o průběhu věcí ji přivedl můj táta, průběh věcí byl překvapivě místem. Místem, kde se nacházel náš dům, ulice se stárnoucími sousedy. Místem, kde městská holka, jakou byla ona, přišla o možnost vzít si na nohy fajnový boty a utéct z domova.

Máma měla celou skříň plnou bot. Byly vyskládané na podlaze pod jejími šaty. Birdie a já jsme si je zkoušely vždy ty večery, když si s tátou vyrazili ven. Dávaly jsme si pozor, abychom je vrátily zpět ve stejném pořadí, v jakém tam stály. Říkaly jsme těm botám „střevíčky". Poprvé jsme slyšely o té zvláštní povaze dámských střevíčků, když jsme se s tátou vydali na túru a on na ně donekonečna nadával. Všude kolem nás byla příroda, ale květin okolo moc nerostlo. Byly tak pro nás jako poklady. Byly malé, bílé a křehké. Byly jako malé dětské dlaně, které rostly z trávy.

Když jsme já a Birdie vyrůstaly v tomto průběhu věcí, často jsme ubíjely odpoledne tím, že jsme vyváděly všechny možné vylomeniny na dvorku před domem a také vymýšlely různé hry. Nejraději jsme si hrály, když byla tráva posekaná a zbytky stébel se nám lepily na oblečení. Když jsme se pak ostříkávaly zahradní hadicí, mohly jsme na vlastní oči vidět, jak z nás ta tráva slézá, jak z nás odpadává země.

Ze svého okna naproti v ulici, pozoroval naše hry Otto Houser. Díval se, jak „válíme sudy" z kopečku a pak po sobě stříkáme hadicí. Říkával, že to vypadá, jako bychom slavily narozeniny a měly na sobě sváteční šaty. To léto jsme ale žádné narozeniny neslavily. Birdie se narodila v květnu a já v listopadu.

Po večerech seděl Otto na gauči a díval se oknem na mě, jak trénuji prstoklad na pianu. Učebnice mi přišly v krabici s několika páskami, které jsem poslouchala každý den

předtím, než jsem pročítala noty. To piano byla starožitnost, staré piano Baby Grand. Táta ho koupil ve městě na bleším trhu od pána, který restauroval nábytek. Jediným místem, které bylo dost velké na to, aby tam mohlo piano stát, byla veranda se sloupovím, kde máma taky mimo jiné schraňovala velký jídelní stůl, který jí poslali její rodiče, byl to ten typ stolu, jehož nohy vypadaly jako ptačí pařáty. Táta tomu stolu říkal „Hřbet starýho orla".

To ráno, kdy Baby přišlo, táta přestěhoval „Hřbet starýho orla" do sklepa. Máma byla zrovna v kostele a pán, který přivezl piano, tátovi pomohl.

„Všechno, co člověk potřebuje, Jean," řekl mi táta, když nesl „Hřbet starýho orla" přes obývací pokoj a po schodech dolů, „je trochu hudby. A jeden pár rukou navíc."

Baby bylo skvělou koupí. Bylo celé černé, dalo se otevřít, aby hudba při hraní plynula volně ven. Někdy, když jsem docvičila, jsem si představovala, že bych si do piana vlezla a zavřela se tam jen proto, abych cítila na vlastní kůži napětí těch strun.

Krátce po tom, co Baby dorazilo, k nám na pár týdnů přijel i tátův bratr. Strýčkovo pravé jméno bylo Dutch, ale nikdo mu neřekl jinak než Sterling. Sterling žil několik hodin cesty od nás v malém průmyslovém městě. Pracoval v továrně na plastové hmoty a žil v motelu, ve kterém si platil nastálo jeden pokoj. Co jsem o strejdovi věděla, bylo jen to, že měl silný alt a červeného sporťáka. Ty večery, které u nás strávil, táta vypil nespočet plechovek piva, zatímco strejda vyprávěl o ostatních chlapech z továrny na plasty a pil jednu láhev vína za druhou. Sterling lpěl až příliš na starých časech.

„Nech to být," říkával táta.

„Co je špatného na tom, když chlap mluví o svým tátovi?" obořil se obvykle Sterling a nakonec skončili stejně u piana.